

meester der domeinen van Heusden. 14 Jan. 1626.

Jo^r. *Oth van Suylen van der Haer* en Juffr. *Agnes de Segers van Wassenhoven*, echtelieden, testeeren 7 Juni 1626.

David Snouck, wonende te Leiden, echtgenoot van *Mechtelt Bevers*, dochter van *Hans Bevers* en *Sara Oliviers*, 22 Aug. 1626.

Joffr. *Margareta Mol*, weduwe van wijlen *Eustace Vereycken*, rentmeester der contributiën over de Meyerij van den Bosch, testeert 14 April 1628.

Jo^r. *Philibert Olleger* te Zwolle, zwager van Jo^r. *Joris van Cuyck*, Hees tot Herpt, 1633. Blijkens eene akte van 11 Mei 1668 waren *Arnolda Ulgers*, Jo^r. *Cornelis Ulger* en Jhr. *Lubbert Ulger*, kinderen van Jo^r. *Wernard Ulger* uit diens huwelijk met Joffr. *Margaretha van Haefsten*, met hunnen vader geïnstitueerde erfgenamen van wijlen *Amelia Ulgers*, Vrouwe van Herpt.

Coenraet Lintworm, kwartiermeester-generaal der rui-terij, testeert 5 Sept. 1658.

Ida en *Petronella de Beveren* verklaren 7 Febr. 1669 ten verzoeke van *Bartholomeus Doirschot*, ontvanger der convoyen en licenten te Rosendael, dat hare moeder wijlen *Lucia Doorschot* weduwe van den kapitein *Pieter van Beveren* dikwijls gezegd heeft, dat zij *Bartholomeus* voornoemd aan *Matthijs Pompe*, Heer van Slingelant, enz., had aanbevolen als lijfdienaar en dat deze hem in die hoedanigheid had aangenomen.

Cornelis de Witt, kapitein, als man van *Elisabeth Seys*, dochter van wijlen *Anthony Seys* en *Maria Campe van Bruheze*, 26 Nov. 1668.

Johan van Stockum, luitenant, zoon van *Maria van Berckel*, dochter van *Embrecht van Berckel*, zoon van *Adriaen van Berckel* en van *Aelbertje Tholinx*. *Embrecht's* zuster *Johanna van Berckel* was gehuwd met *Goyert de Weer*. 25 Sept. 1667.

Het verbreken en begraven van een wapen A^o 1773,

medegedeeld door

W. BARON SNOUCKAERT VAN SCHAUBURG.

De gewoonte om het wapen bij de begrafenis van den laatsten mannelijken afstammeling van een geslacht te breken en de stukken met het lijk te begraven is in de 19^e eeuw blijkbaar in onbruik geraakt. Gevallen hiervan uit dezen tijd zijn mij althans niet bekend.

Deze gewoonte heeft volgens *van Alkemade* in zijn Ceremonieel der begraavenissen, uitgegeven te Delft in 1713 bij *Andries Voorstad*, „zijn oorsprong uit de tijden dat de wapen-schilden niet erfelijk waren aan het geslacht, doch gelijk dit geschiedde met de tekenen der ridderorden, eindigde met de dood der Ridders; want daar deze schilden beschilderd waren met de heldendaden des schildvoeders, zoo vermogt nog konde een ander, al waar 't zijn eigen zoon, met dezelve niet pronken, nog zig dezelve toepassen, ten ware zij zich wilden schuldig maken aan de misdaad van valsheid en bedrog. Waarom ook dezelve schilden van ouds tegelijk met het lijk, het lijfpaard en de verdere wapenen en kleederen van den overledenen wierden begraven of verbrand”; en verder zegt genoemde schrijver: „En alhoewel bij ons in laater tijden de wapenschilden zijn geworden erfelijk, inzonderheid na

de tijden van de kruistogten na Palestina, zoo is egter uit de voorverhaalde oude gewoonte nog overgebleeven het schild op 't graf aan stukken te slaan, en te gelijk met het lijk te begraven, wanneer den overledenen bevonden werd de laatste van 't mannelijk geslacht van zijne familie.”

W. J. Baron d'Ablaing van Giessenburg noemt in de Nederlandsche Heraut jaarg. 2 bl. 117 drie gevallen van wapenverbreking in de Grootte Kerk alhier, te weten: bij de begrafenis van *Pieter de Veer* 20 April 1764, *Mr. Cornelis van der Beke* 22 Juli 1782 en *Mr. Johan François van Byemont* op 1 Mei 1783. In dat zelfde tijdschrift jaarg. 4. bl. 103, zegt *Jhr. Mr. P. A. van den Velden* (1887): „het verbreken en in het graf leggen der wapens van uitgestorven geslachten heeft hier te lande tot ongeveer het einde der vorige eeuw plaats gehad” en hij geeft daarbij een omstandig verhaal van de begrafenis op 3 Maart 1724 in de St. Pieterskerk te Utrecht van *Vrouwe Josina Antonia baronesse Taets van Amerongen* in leven *Douairière van Coenraad baron Borre van Amerongen*. Zijn wapen werd eerst verbroken bij de begrafenis zijner weduwe, omdat, toen haar man werd begraven, zij in blijde verwachting was en de hoop op het voortbestaan van dit oude geslacht toen nog niet was vervlogen.

Een nieuw geval van wapenverbreking trof mijn aandacht door de meer uitvoerige beschrijving daarbij aangeteekend in het grafboek der Kloosterkerk te 's-Gravenhage. Den nauwkeurigen koster zijn wij daarvoor dank verschuldigd; in eenvoudigen stijl verhaalt hij ons het volgende:

„Den 27° (Februari 1773) bij avond begraven in den 4ⁿ regel het 7de graf, de Heer *Baron Leonart Stephanus Creuznach*,

voor het regt van de kerk	f 12.—
voor het openen en toedoen van 't Graf met	
een zark	„ 6.—
voor het regt van Luijen	„ 1. 4
voor het gebruik van de Baar	„ 0.12
't gebruik van kaarsen	„ 0.15
't versetten van de Banken	„ 1.10
voor 't regt van een wapen te hangen dat	
verbroken is	„ 100.—
komt de Coster voor 't wapen regt	„ 6.—
	f 128. 1

voor extra kaarsen	„ 3.—
Voldaan	f 131.1 ¹⁾

N.B. bij 't begraven van dit Lijk is een seer ruimje plaats gemaakt rondom het Graf, daar de suite in een circel gestaan heeft, terwijl de notaris *Zijthof* de papieren las, die aan voeteneijnd van de kist, aan ider seij een bidder, die een candelaar hield (op de strijk-houten geplaats) stond, terwijl het wapen aan 't hoofdeijnde stond, de vereyste articuls gelezen hebbende, ging gem. Notaris na 't wapen, verbrak het selve en wierp het in 't graf na dat de kist neergelaten was, waarop 't wapen nog weer in order geschikt of de stukken aan malkaar gevoegd wierden, waarna de Notaris sig weer plaetste als voren en nog las het verrigte in presentie van al de Heren die 't lijk gevolgd

¹⁾ Ter zijde stond: Lammers. heeft 1 kind. Cl. 30 gl.